

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tražkah v Trstu po 5 kr., v Gorli in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Odgoja in naše šolstvo.

(Dalje.)

Le tako bi se dosegel večji napredek v gimnaziji, le tako bi se mogli z večjo ljubeznijo čitati in umeti ne-usahljivi stari klasiki, kojih čitanje po gimnazijah ima zgolj namen blažiti mladeničem srce in dati podlago olike: drugače nemajo nobenega družega namena, nego nepotrebno mučenje mladine.

Ne da bi odobraval delovanja laških naših očetov domovine, priznati jim moramo vendar solidarnost in vstrajnost. Oni vedo tudi prav dobro doseči svoj cilj, namreč: polasčevanje dece druge narodnosti. V tržaški okolici na primer, ustanovili so slovenske šole, v kojih se pa z drugim razredom počenši uči tudi laščina; na tak način so otroci okoličanskih roditeljev, ko dokončajo IV. razred domače ljudske šole, godni vstopiti v srednje laške šole, kder lahko napredujejo, ker vedo uže prve elemente italjanske slovnice. Tako, to mi vsak pritrdi, je praktično in doseže se tudi namen; da bi bilo mogoče tako tudi Slovencem postopati, ne videlo bi se toliko izdajic, toliko nadepolne mladine, ki po dovršenih studijah o slovenskem nič več slišati noče in pridobili bi si narodnih moči, katerih vzlasti tu v Trstu zelo potrebujemo. Ali to vse je le — *pium desiderium*, glas vpijočega v puščavi.

Označili smo nekoliko naše Italjane in govorili o pičem napredku, ki si ga morejo pričakovati od šol, v katerih se podučuje v tujih jezikih. Mnogo se je uže o tem pisalo po slovenskih glasilih in vzlasti v vrlem »Slovenca«; v Trstu treba še tirjati slovenskih šol: ako nam jih neče

mestni magistrat dovoliti, dovolé jih nam na višjem mestu; treba le vstrajno delovati, dokler ne dosežemo, kar nam po pravici in zakonih gré!

Vprašal bi nas pa kdo lahko: Kam pa hočemo svoje otroke pošiljati, v nemške ali italjanske srednje šole? — Namen, kakor smo zgoraj omenili, imajo toliko ene kot druge, nas pomenčiti, oziroma polasčiti; ali vendar pravilnejše se nam zdi, da oče sina, za srednje šole godnega, dá v ono šolo, katere jezik je njegovemu sinu več znan: boljše je pa, ako je sin nemške ali slovenske ljudske šole obiskoval, da ga dá v državno gimnazijo ali realko. Vsaj se na teh, če tudi premalo, vendar nekoliko slovenskega podučuje. Da bi le otroci po dovršenih šolah ne postali nasprotni svojemu malemu in ubozemu narodu, kakor se to večkrat godi. Iz nemške srednje šole pridšedši vede se prav »nemški«, govori kaj rad nemški, čita zgolj nemški zmirom trleč, da je slovenska literatura preubožna in slov. knjige predrage.

Ozrimo se nazaj na ljudske šole. Teh ni v Trstu nobene, v kojoj bi se podučevalo v slovenščini, imamo jih pa v okolici; koje bi prav rad v italjanske učilnice spreobrneli. Zlasti v zadnjem času se je gledalo vanje tudi krščanski nauk v laščini vgnjesti: prav tega je še manjkalo. Ako človek po laško krščanski nauk ve, pride gotovo v nebesa. Kaka nezmisel! Po eno ali dveletnem podučevanju nauka v slovenskem jeziku naj bi ga otrok kar naglo znal tudi laški; in vendar je krščanskega nauka vzlasti v današnjih dneh potreba, kakor vsakdanjega kruha: vsaj se tudi mej kmetskim ljudstvom širi nenravnost in hudobije, vsaj je tudi mej tem v nekdanj najpobožnejšem

delu prebivalstva premnogo mladine, ki prelahkoverno teče v naročaj neveri in njenim prorokom.

Pa vsaj je tudi nemogoč najmanjši napredek, ker učenci niti ne umejo, kaj jim katehet po laško o Bogu in njegovej cerkvi govori; gotovo bi se rajše nahajali na kakem igrališču nego v šoli, v tem, ko jih v domačem jeziku povedane verske resnice zanimajo in blaže. Potrpenje z drugimi predmeti, ali ako se tudi krščanski nauk v blaženi laščini podučuje, le toliko izda, kot da bi se ga nič ne učilo: kar se pravi, kakor da se izbacne izmej šolskih sten. Taka je novodobna olike in napredek, iz katerega si gotovo moramo prerokovati zlato prihodnost! Nismo zato postavljeni, niti nam ne dostaje z svetim pismom v roki na tem mestu katoliško vero oznanjati, vendar pa si štejemo v čast vsaj nekoliko se na branik postaviti, da se ne iztrebi iz naših šol. Če se pa krščanski nauk otrokom pripoveduje v njim nerazumljivim jeziku, gotovo je, da bode v takih otrocih verska prepričanost omahovala ter slednjič čisto zgine: na tak način pospešuje se nevernost ter širi nenravnost, kajti ako se išče vera iz človeškega srca izruti, prestvari se človek v živino! Uže pogan Platon trdi: »*Omnis humanae societatis fundamentum evellit, qui religione convellit*»; in slavni Macchiavelli: »*La perdita d'ogni devozione o di ogni religione si tira dietro infiniti inconvenienti e infiniti disordini*«. Ne smatrajte nas za fanatike in, rekel bi, »klerikalne pesimiste«: to je vendar le gola resnica, kojoj ne more nikdo oporekati.

Res je, da doslej nismo še v naših šolah do tega prišli, vsaj v

ljudskih ne, ali bati se je, da do tega ne bo le daleč, ako se bode tako postopalo, kakor se je do zdaj. Sveta dolžnost nam torej bodi se temu začasoma upreti ter vsaj nekoliko odvrniti to pogubonosno krizo, katera nam preti. Katoličani, naj nas ne bode sram tudi verske stvari v listih braniti ter ne tako postopati kakor se je, žal, tudi mej nami uže godilo, namreč: psovati in zaničevati, kar je duhovnega, kajti to je liberalno, progresivno! Ker nam uže očitajo, da v drugem druge narode slepo posnemamo, naj bi nam vsaj tega ne mogli. In causa Dei quisque miles — meni Tertulijan.

Današnje ljudstvo odstranjuje od vere i čitanje gnjilih in piškavih romanov, novel in dram, kojih povsod z naslovom »national Bildung« kar mrgoli. — *Unsöglich ist der Schaden und die Schmach, die dem Menschengeschlechte von dieser Literatur angethan wird* — piše nek izvrsten nemški list — und vor allem dem Weibe. Es heisst das Weib geradezu verderben und preisgeben, wenn man es gewöhnt, sich nicht mehr anzusehen als ein *adjutorium simile*, als das, war es ist, die ebenbürtige Gefährtin des Mannes, sondern als eine Gottheit und ein *ens necessarium*, ein unbedingt nothwendiges Wesen.

Zopet smo nehote krenoli od našega ukrepa, ali potrpite z nami, hoteli smo le nekoliko naglašati, kako prepotrebna je v današnjih zbiljnih časih odgoja v pravem kliškem duhu in kako neumno je mišliti, da se brez vere lahko izhaja. Proč postaviti nam je torej proti vsiljevanju brezboštva v šole, v te blažilnice srce in vzgojevalnice naše dece! Tudi iz višjih realk se je krščanski nauk odpravil, radi česa se pa tudi dijaki iz takih

PODLISTEK.

Iz ust naroda.

V trž. okolici slišal in zapisal Levin.

Velik zaklad ima res ljudstvo mej saboj; neštene in pomenljive so pripovedke, ki se mej njim slišajo. Take pripovedke in pravljice kratijo dolgi čas v zimskih večerh, na polju pri delu in v kakej družini: res lepo je tudi, da se take pravljice, kojih je premnogo mej narodom raztresenih, nabirajo in objavljajo; tako se vsaj rešijo pozabljivosti. Na tem polju imamo mi Slovenci uže precejšno nabranega in še zmirom prinašajo naši listi in knjige mnogo takega takozvanega »domačega blaga«. Najlepšo zbirko je doz taj spravila na svetlo naša »Matica« v knjigi »Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev« sestavljene od g. dr. Josipa P. jka. Izmej listov se odlikuje zlasti celovški »Kress«, kateri nam uže drugo leto podaje polno torbo narodnih pripovedek, nabrañih od mnogozasluznega Mat. Valjavca in letos kaj lepe razprave o narodnem pesništvu Korosčev. Take razprave, pripovedke, narodne pesni in reki so prezanimivi za spoznanje duševnega življenja in lastnosti naraj Slovencev, zato je hvalevredno to nabiranje, čeprav je večkrat sitno in trudapolno. Mnogo je še takega blaga vzlasti mej prostejšim raznim vrazam verujočim narodom; zato naj bi se vsakteri, ki ima priliko z njim občevati, potrudil kaj nabirati in objaviti.

Tudi ljudstvo tržaške okolice hraul

še bogat zaklad narodnih pripovedek in sem ter tja se sliši še kakega starčka ponavati razne mlajšemu rodu neznane pesni. Slavno uredništvo Edinosti gotovo blagovolji objaviti v svojem Podlistku, kar se mu bode pošiljalo, če bode le tiska vredno; toraj na delo rotoljubi okoliški, kdor je za to zmogel, naj se trudi kaj nabirati in zapisati. Tu naj zapišem za danes jedno:

I.

Nekdanj je prebival v nekem mestu čevljar, ki ni imel nobenega otroka, ako tudi je bil uže mnogo časa poročen. Ko je bil uže v 1-tih, rodi se mu sin, katelega je krstil za Jakoba, kak r se je sam zval. On in žena njegova sta bila prav vesela novorojenega deteta, vzlasti š, ko sta videla, da se jima prav lepo redi; skrbela sta na vsi moč in se trudila, da bi svojemu sinu kolikor le mogoče prihranila. Čudno se jima je le zdelo, da je sin zelo požrešen: kolikor več se mu je napravilo, toliko več je snedel. Nsta si mogla tega razložiti in dajala sta mu jedi, dokler jima je bilo možno mu ustreči. »Nenasitljivi sin poje — rekal je oče svojej soprogi — predno mu bode deset let, vso svojo dedščino«. In ni se varal, kajti Jakobu, še le sedemletnemu, ni bilo zadosti niti tele.

Dobra starčka je uže jelo skrbeti, kako bi mu mogla ustreči, ker prodala sta polagoma uže vsa posestva in tudi čevljarški dohodki, čeprav še precejšnji, niso zadostovali niti za vsakdanje kosilo požrešnemu Jakobu. — Znaš kaj, stara — zarenči neko jutro stari čevljar na svojo ženo — ker nama ni mogoče več ga rediti, pošljiva

sina od hiše, naj si gre sam iskat potrebnega žveža: kdor je »kopac« toliko snesti, naj si sam služi. In odpravila sta ga v resnici od doma. Pomnil je, da je bilo tedaj našemu Jakobu komaj sedem let, ko je moral kopita od lastnega domovja pobrati. Pa kaj se hoče; drugače bi spravil bil svoja stara roditelja na beraško palico; še tako jima je boljši del premoženja uže snedel. Žalostno se odpravi Jakob s krulčim želoncem od lastnih roditeljev ter se napoti čez hribe in plan.

Nazadnje dospé v neko vas. Tu se ponudi v službo bogatemu kmetu, kateri ga res sprejme in pošlje past živino. Mučno je čakal Jakob lačen poldneva, da mu dajo kosilo, ker na jutro so mu napravili le malko »prižgane župe«, toliko, da si je splaknol usta. Kasno po poldne prikoraka vendar nedočkajiva dekla z jerbosom na glavi in postavi predenj lonec dobro zabeljenega močnika. Hlastno zgrabi Jakob za lonec in vsega na enkrat požene skozi grlo, potem išče po jerbasu, je-li še kaj notri. V tem se je dekla malo oddalila in Jakob slastno sne še drugih pet polnih loncev, koji so v jerbasu tičali za druge pastirje, koji so past bolj v gorah. Ko vse izprazne, obližuje se in ko zagleda deklo, ki je po njegov prazni in druge lonce prišla, zakriči: »No, Reza, pa kaj tako malo za-me? od davšnega jutra nisem nič jedel in še zdaj si mi prinesla te tri požirke močnika«. — Sitna Reza ga začne zmerjati in kričati nanj, ker je še drugim pastirjem kosilo snedel. Ker pa vidi, da se Jakob še čudi in zmirom trdi, da je lačen, steče domov drugim pastirjem drugo kosilo napravljat ter tožit Jakoba gospodarju.

Go-podar, dobra duša, pokliče na večer s paše prišedšega Jakoba pred — se ter ga pokara, naj drugi dan tako več ne stori, drugače bi ga moral iz službe poslati; Jakob pa odgovori: — Kaj menite, da morem jaz le od lonca močnika na dan živet; jaz potrebujem svak dan vsaj tele, drugega pa vas ne prašam: le jesti mi dajte in opravljal bodem sam dela vseh pastirjev. Zadovoljen s tem predlogom in boječ se pred tem strašnim še-le sedemletnim junakom, zaveže se mu svak dan po jedno tele dati, da mu le dela vseh pastirjev (bilo jih je dvajset) opravlja.

V resnici je od tedaj Jakob vso živino krmil in na pašo gonil. Vsako jutro je poganjal pred seboj do dvesto glav živine in nikoli ni nobene izgubil: če je kaka krava ali vol ušel, tekel je za njim, prijel ga za roge in tiral k drugim, za kazen pa ga privezal za kako drevo. Njegov gospodar je bil sicer z njim zadovoljin, samo stal ga je preveč. V svojo veliko žalost je bil primoran vendar močnemu Jakobu dati slovo.

Žalostno se odpravi ubogi Jakob od premožnega kmeta ter se napoti širom svata sam neznajoč kam bi se obrnel. K koncu pride vnovič k nekemu bogatemu kmetu, kateremu se je zavezal, vsa njegova širna polja obdelovati proti dnevnemu odškodnini — enemu volu; ker ni mu več zadostovalo svak dan jedno tele. Ker ni bilo tudi temu sicer zelo bogatemu kmetu možno ga nadalje vzorževati, priporoči ga nekemu bogatemu kovaču, svojemu prijatelju, in ga odpošlje i on po nekoliko mesecih. (Dalje prih.)

stopivši odlikujejo v zasramovanju vsega, kar če tudi najmanj diši po katolištvu: označuje jih tudi veliko veselje, katero čutijo v čitanju raznih pornografičnih romanov in časnikov, kojim glavni smoter je pospeševati mesenost in materijalizem. Da se tudi to kaj rado pri drugih iz raznih šol stopivših mladeničih godi, ni čudo ker — pijanec pijanca pelje, cokler se oba v jamo ne zvrneta.

Gotovi smo, da nismo mi Slovenci še do tega prišli: česar nas pa Bože za zmirom obvaruj.

(Dalje prih.)

Delalsko podporno društvo.

To krasno razvijajoče se društvo je za naš narod tolike važnosti, da si smatramo v svojo dolžnost, da vsaj vsako leto enkrat o njem obširno in na ohičenem mestu govorimo. — Delalsko podporno društvo, ki se sme ponašati z občini simpatijami vseh pošteno mislečih, bode imelo v nedeljo 29. t. m. popoldne svoj redni letni občni zbor v velikej dvorani slovenske čitalnice (Monte verde). Volilo bode društvo novo vodstvo in nadejati se je, da bodo udje dobro sodili in pametno volili.

O priliki občnega zbora pa je stari, v nedeljo odstopivši odbor izdal svoje jako zanimivo letno poročilo, iz katerega je razvidno, da je bil ta odbor jako delalen in da sploh društvo napreduje na jako stalnej in doberj podlagi. — Ker smo gotovi, da našim čitateljem ustrežemo, ako jim podamo od besede to besede to zanimivo poročilo, zato naj stoji tukaj, v dokaz, kako abotno je sploh, ako še kak list po ovinkih le zaradi osebnosti kaže mržnjo do slovenskega v Trstu gotovo najboljšega in najkoristnejšega društva: To poročilo se glasi:

Poročilo za leto 1884.

Akoprem je bilo lansko leto za vsa Tržaška vzajemno podporna delalska društva osodopolno leto in to zaradi nalezljivih boleznj, posebno koz, katere so največ žrtev terjale od delalskega stanu in prouzročile mnogo družinskih nesreč; pri vsem tem je naše društvo tudilansko leto ne le napredovalo gledé na društveni glavni namen, temuč je tudi še precej zdlatno pomnožilo svoje premoženje. Pomnoženje premoženja sicer popolnoma ne odzovarja proračunu, priobčenemu v zadnjem letnem poročilu; ali ako primerjamo številke računov, prepričamo se, da bi se bil ostanek letnega gospodarstva popolnoma vjemal s proračunsko svoto, ako ne bi bilo izvanredno mnogo bolnikov in mrtvih in ne bi bila torej popopra bolnikom in za pogrebe za mnogo presegala v ta namen preliminirane svote. Manjšo svoto letnega denarnega ostanka opravičuje torej izvanredno velika bolehnost in mrtljivost v lanskem letu.

Da pa je naše društvo tudi v letu 1884. pridobilo na veljavi v Trstu, to dokazujejo nenavadni napadi od sovražne strani, katera je dosedaj slovenska društva v Trstu dosledno ignorirala. Lansko leto je k društvu na novo pristopilo 263 družabnikov, 103 družabnic; zbrisal je odbor lansko leto 152 družabnikov, 77 družabnic; nekateri zbrisani so se ali preselili iz Trsta, ali pa so preveč zaostali s plačili. — Umrlo je lansko leto 20 družabnikov in 1 družabnica, katerim se je izplačalo samo pogrebšč ne 630 gl. Umrli so namreč lansko leto ti le noje:

Derman Anton, Mislaj Josip, Sednička Josip, Verhunc Ivan, Dell'ello Ivan, Marek Martin, Pahor Franjo, G. d. Matevž, Mamilović Ivan, Černivec Matevž, Jerončić Ivan, Vevar Miha, Pečenko Franjo, Ivanc Franjo, Sulčić Dragotin, Bavec Ivan, Harek Vincenc, Živic Jurij, Tomažević Lovro, Jazbic Jurij in družabnica: Kronaveter Uršula.

V spomin teh dragih nam umrlih je bila na praznik Vseh Svetnikov maša v cerkvi sv. Antona novega, katere se je udeležilo vse polno družabnikov in družabnic, da prosijo Boga za večni mir in pokoj rajnic. — Popoldne na isti praznik pa je društveni pevski zbor pel žalostinke na pokopališču; tako je društvo na jako dostojen in kristjanski način spominjalo se svojih dragih umrlih.

Koncem lanskega leta je društvo štelo 1172 družabnikov, 268 družabnic.

Od teh je bilo v teku lanskega leta bolnih 512 moških, 61 ženskih, kateri so dobili skupaj podpore f. 9134.60.

Takih udov, ki so prijeli le zdravniško pomoč in zdravila, pa nobene denarne podpore, bilo je 112 moških, 23 ženskih.

V tekočem letu je do 28. februarja pristopilo 61 novih družabnikov, 22 družabnic.

Društvo je imelo lansko leto 2 občna zbora, in sicer rednega dne 16. marcija 1884. in izvanrednega dne 12. oktobra 1884.; na zadnjem so se spremenile mnoge točke društvenih pravil; glavne te spre-

membe so: da bode odslej 21 odbornikov s predsednikom vred, mej tem ko jih je dosedaj bilo le 15, in da se odslej ne odtegne več 5 po sto za penzijski zalog onim bolnikom, ki dobe na enkrat podpore nad 10 for., ampak da od 1. januarja 1885. počenši vsak družabnik plača posebe za penzijski zalog 50 soldov na leto.

Odbor je razpravljaj društvene zadeve v 66. sejah, katere so navadno trajale po več ur. Odnor je lansko leto za dobro spoznal, da premeni tudi uradnika, imenovalje potemtudi posebno zdravstveno komisijo in najel je nove, prav lepe in primerne prostore ter omislil mnogo novega pohištva. Stanovanje in pohištvo popolnoma odgovarjati ugledu društva.

Priredil je odbor lansko leto te le veselice:

27. januarja 1884. ples in maškerado ženskega oddelka v dvorani »Zelenega hriba«.

7. februarja veliki ples moškega oddelka v gledišču »Fenice«, katerega je obiskalo okolo 1800 osob, mej temi tudi mnogi jako odlični gospodje Tržaški in zunanji. Ta ples je bil sijajen in je tudi zdlatno pomnožil društveno imetje.

24. februarja je bil ples moškega oddelka v dvorani »Zelenega hriba«, ta ples je obiskalo blizo 700 ljudi in je tudi zdlatno pomnožil društveno imetje.

20. aprila je imelo društvo močno obiskano besedo v dvorani »Zelenega hriba«, pri kateri priliki se je predsedniku vročila zlata svetinja.

24. avgusta je društvo slovesno obhajalo rojstni dan svojega Visocega pokrovitelja in obletnico blagoslovljenja zastave. Zjutraj ob 9. uri je blizo 800 udov ponosno korakalo s krasno društveno zastavo in godbo na čelu v cerkev svetega Antona novega, kder so poslušali veliko sveto mašo, katero je bral v. č. g. A. Debelak; na koru pa so izborni peli Nedvedovo slovensko mašo društveni pevci pod vodstvom gospoda Stele-ta. Tisti večer je imelo društvo veliko besedo s plesom v odličeni dvorani in krasno razsvitljenem vrtu »Zelenega hriba«. Veselica se je izvršila tako, da jo sme društvo s ponosom zapisati v svojo kroniko. Ta slavnost pa je dala nasprotnikom našega naroda povod, da se je v vseh ital. listih in celo v mestnem zboru o njej razpravljalo.

1. novembra je društvo, kakor skoraj vsako leto poprej, napravilo v dvorani vrta »Rossetti« besedo z igro »Mlinar in njegova hči«; veselica je jako zadovoljila občinstvo in zato se je ponavljala z nekaterimi spremembami drugi dan potem, to je 2. novembra.

Dne 31. decembra je napravilo društvo (za pevski zbor) prav lepo Silvestrovo veselico v dvorani gostilne »Al Gardinetto«, katera veselica je delala vso čast osnivačjem, pevovojli in udom pevskega zbora.

Kakor se vidi iz tega, imelo je društvo lansko leto 8 slavnosti in veselice, katere so imele dober uspeh na vsako stran, kar dokazuje, da se je društvo dobro gibalo in da je bil njega odbor delalen. Da pa so se veselice lepo izvršile, pripomogle so mnogo razne izvrševalne moči, igralke, igralci, pevkinje, pevci in diletantje muzike; zahvaliti se ima društvo v tem obziru posebno gospe in gospicam: Anici Kobalovi, Mariji Polič-Muhovi, I. Germekovi, Mariji Zorutovi, Umekovi, Modroni, Nučičevi itd., in gospodom: K. talanu, Stele-tu, Schmidtu mlajšemu, Jerini, Čargotu, Prevcu, Guzelj-u, in še nekaterim drugim.

Društvo je nameravalo lansko leto napraviti izlet v prijazno Gorico se zastavo in godbo, s posebnim vlakom, da bi prisustvovalo blagoslovljenju zastave bratskega goriškega društva. Ženski oddelek je dal napraviti krasen, dragocen trak, da ga podari zastavi goriškega društva; nad 700 družabnikov in družabnic se je bilo uže oglasilo za izlet ter plačalo voznino; ali besna strast nekaterih goriških nasprotnikov je preprečila našim goriškim bratom in nam velikansko slavnost. Upamo, da ne za vselej, in da kar ni bilo, bode.

Društvo je lansko leto kupilo 193 novih knjig in gospa Koblerjeva, č. g. J. Gomiljšak, in g. V. Dolenc, podarili so 63 knjig; knjižnico pa je letos večkrat pregledal in vredil gospod Gregor Jereb. Vsej tej gospodi bodi na tem mestu izrečena preserčna hvala.

Lansko leto se je število čitateljev zopet zdlatno pomnožilo, ker skoraj vedno je bilo razposojenih 200 do 250 knjig. To jasno kaže, da društvo dobro pospešuje duševni napredek mej tržaškimi Slovenci in prav zato se odbor tudi letos obrača do rodoljubov s prošnjo, naj bi tudi v bodoče ne pozabili važne knjižnice delalskega podporega društva. Narodno novinarstvo je, kakor vsa poprejšnja leta, tudi lansko leto zdlatno pripomoglo našemu društvu; brezplačno je namreč društvo dobivalo te le liste: »Vienaca«, »Sloboda«, (dokler ni bila prepovedana), »Gospodarski Poučnik«, »Naša Slova«, »Slovenski Narod«, »Slovenec«, »Soču«, »Slovenski Gospodar«, »Novice«, »Edinost«, »Brenčelja«, po znižani ceni pa: »Zvon«, »Kres«, »Hrvatska Vila«, »Dis Vaterlands«. Narodno je bilo pa na »Mir« (3 izdsk.), »L'Imparziale«, »L'Adria« Omeniti je tudi, da je društvo naročeno na knjige »Slovenske Matice« »Monorjevega društva«, »Matice Hrvatske«

in da je brezplačno dobivalo knjige »Drštva sv. Jeronima«. Vsem omenjenim slavnim uredništvom in društvom izreka odbor najtoplejšo zahvalo, priporočuje se njihovej nadaljnji blagohotnosti.

Rudostno javlja odbor, da se mu je posrečilo koncem leta zopet pridobiti za društvenega zdravnika gosp. dra. Frana Mandiča, ki je bil od prvega začetka pravi dobrotnik in pospeševatelj koristi našega društva.

Z veseljem more torej odbor konstatirati, da napreduje prav dobro ne le moški, temuč tudi ženski oddelek, v katerem je začelo uprav letos živahnije delovanje, ker vsak teden pristopi uže nekaj časa sem po več družabnic; dobro napreduje tudi mala društvena založna, katere udje so lansko leto dobili prav mnogo posojil z jako ugodnimi pogoji, kar daje društvu šv-vo veljavo, ker ne pomaga le v slučajih boleznj in družinskih nesreč, temuč daje tudi obrtniku in delalcu priliko, da si zboljša svoje materialno stanje. Da bodo družabniki mogli ložje soditi o stanju in napredku društva, sledi tu izkaz, kako so se množili od leta do leta dohodki in stroški, in kako je društveno premoženje z vsakim letom rastlo, ker številke najjasnejše govore.

1880 1881 1882 1883 1884
fr. n. fr. n. fr. n. fr. n. fr. n.

Udje so plačali pristopnine in tdnine	1862—	3795-01	6418-71	9012-88	12765-76
Darovi se je dobilo	169-45	329-35	1123-00	197-11	20—
Veselice no dala čistejša dohodka	275-31	297-55	—	515-09	683-47
Obresti	14-16	08-58	150-81	292-60	357-87
A ne le, da je društvo imelo več dohodkov, ono je lansko leto tudi veliko več potrdilo za podporo svojih b. inih udov, za nakup knjig, za pešje, za novo pohištvo, sploh v gnotno in duševno korist družabnikov in družabnic.					

Tako je potrdilo za podporo bolnikom, zdravila in zdravilne 188-42 1856-86 3431-16 6170-67 11404-91

Za slavnosti in besede 021— 528-15 2338-05 844-83 900-19

Za nakup knjig in časnikov 63-44 204-26 114-42 299-85 314-29

Za pevsko solo 85-93 97-47 140-64 71-44 201-05

Imelo je društvo gotovino koncem l. 1010-94 3121-06 5023-05 8902-95 8883-30

Skupnega premoženja koncem leta 1870-36 5046-55 7379-75 11260-81 13543-45

Letos je društvo napravilo uže 2 veselice, ki ste društveno premoženje pomnožili za for 700:

Denarni uspeh lansko leto ni bil sicer tuk, kakor se je pričakovalo, a nihče ne more za izvanredno nesrečo, katera je zadela tržaško prebivalstvo, posebno pa podporna društva.

Vendar pa odbor goji opravičeno nado, da se v tekočem letu število bolnikov primerno zmanjša, in da se vestno nastavljen številk v proračunu za leto 1885. tudi vresničuje.

S posebnim veseljem konstatuje nado, da se je v društvo lansko leto povrnol zlati mir, kar bode novemu odboru jako pospešavalo delovanje v korist blagoslovnega društva.

Odbor goji opravičeno nado, da se v tem letu tudi slovenski inteligencija tržaška začne bolj zanimati za blagotvorno in važno društvo, katero stoji pod tako močnim pokroviteljstvom in konečno izraža srčno željo, da se novemu vodstvu posreči še zdlatnejše pomnožiti veljavo delalskega podporega društva in to vse na čast in korist našega naroda.

Trst, 10. marcija 1885.

ODBOR

Občni zbor polit. društva Edinost

pri Sv. Ivanu dne 22. marcija.

Prezestuje podpredsednik, gosp. Štefan Nadlišek, zapisuje tajnik gosp. V. Dolenc, vlado zastopa c. k. policijski svetovalec, gosp. R. Vitic; nazočih 320 udov.

Gosp. Nadlišek pred vsem pozdravi zbor in predstavi gosp. vladnega komisarja. Na to odpre zborovanje in povabi tajnika, da poroča o prvej točki.

Tajnik je v daljšem govoru dokazal potrebo dveh podpredsednikov in konečno predlaga v imenu odbora, naj se § 7 društvenih pravil v tem zmislu spremeni, da bode društvo onselej imelo mesto enega, dva podpredsednika. Ker je bil predlog od vseh strani podpiran, stavi ga podpredsednik brez daljše razprave precej na glisovanje in bil je sprejet soglasno.

Podpredsednik na to povabi nazoče, da vortjo poverjenike in ude lokalnega volilnega odbora za III. okoliški okraj.

Na predlog g. A. Trobca je bilo izvoljen 50 poznanih možakov v imenovani odbor, katerih imena objavimo kesneje.

Podpredsednik pozove na to tajnika, da poroča o peticiji odbora za pomnoženje volilnih krajev v okolici, tako sicer, da b za prihodnje volitve v dež. in drž. zbor vsaka okoliška večja vas doma volila. Do-

tična peticija je bila obče odobravana in soglasno sprejeta z opombo, da jo odbor prej ko prej predloži vladi.

Konečno poroča tajnik tudi o pripravah za veliko slavnost in veselico v spomin 1000 letnice Metodove smrti; ta veselica se bode vršila prvo ali drugo nedeljo meseca maja v gledišču Fenice, k sodelovanju so povabljeni vsa slovenska društva Trsta in okolice. Veselica mora biti velikanska, zato naj se uže zdaj za-njo agituje. Zbor je soglasno odobril to poročilo.

Ko so prišli na vrsto posamezni predlogi, oglašil se g. Ražen iz Bazovice in predlaga, da bi društveni odbor prišel na Velikonočni ponedeljek v Bazovico, da se bo tam posvetoval z Bazovskimi rodoljubi in se izvoli tudi tam lokalni volilni odbor. Predlog je bil sprejet z veliko večino in je zbor dal nalogo odboru, da razpiše posvetovanje v Bazovici na Velikonočni ponedeljek.

S tem je bil končan občni zbor in začeli so se živahni govori mej petjem pevskih društev »Zora« in »Skala«. Govorilo se je mnogo o Cikoriji in o značaju tistih, ki so se dali zapeljati po Sier Poldotu. — Ločili so se rodoljubi z zagotovilom, da zatró to luliko, kder se pokaže.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesarjevič Rudolf in prevzvišena njegova soproga sta prišla 20. t. m. svečer v Kotor. Mesto in luka ste bili krasno razsvitljeni, na višavah okoli pa so goreli kresji. Drugi dan zjutraj ob 8. uri sta odpotovala na Cetinje. Poslanec pri crnogorskej vladi Milinković se je peljal v crnogorskej dvornej kočiji prvi, za njim nadvojvoda Ivan z dal-

matinskim deželnim namestnikom in drugim spremstvom. Zbrali so se pri odhodu vladike z duhovščino, vojaški in civilni dostojanstveniki, kakor tudi vse kotorsko prebivalstvo. Pri odhodu se je igrala narodna himna in ljudstvo je visoka gosta pozdravljalo z burnimi živoklici. Na Cetinje sta se pripeljala ob štirih popoldne; na meji ju je čakal knez Nikita z crnogorskimi ministri in dostojanstveniki. Po starej slovenskej navadi so dali visocimi gostoma kruha in soli, knez pa je podaril princstnji krasen šopek gorskih cvetic. V Njegušu so počivali poludrugo uro. Z štirimi konji preženo krasno kočijo, v kateri so sedeli knez, cesarjevič in njegova soproga, spremljali so crnogorski perjaniki na krasno obrzanih konjih. Pri vohodu na Cetinje je stal slavolok, okrašen z avstrijskimi in crnogorskimi prapori. Mestna deputacija je v imenu mesta pozdravila prevzvišena gosta ter jima dala kruha in soli. Prestolnik in knez sta šla peš v palačo, pozdrav je bil navdušen.

Zvečer je bilo razsvitljeno mesto in višave. Ljudstva je iz vseh krajev vse poino privrelo, tudi je prišlo veliko tujcev; morebiti Cetinje še nikoli ni videlo v svojih zidovih toliko zbranega ljudstva.

Pri obedu je napil knez Nikita avstrijskemu cesarju in cesarici in cesarskej hiši, posebno cesarjeviču in njegovej soprogi. Cesarjevič je nazdravil crnogorskemu knezu in kneginji, crnogorskej knježevaj obitelji, kakor tudi hrabrim Crnogorcem. Drugi dan zjutraj ob devetih sta visoka gosta obiskala Filip, od kodar je prekrasen razgled na skadarsko jezero, potem pa odpotovala. Knez Nikita ju je spremljal do meje, kder so se prav srčno poslovili. V Kotor sta dopela prevzvišena gosta ob 5. uri popoldne, ogledala mesto in obiskala kate-draliki, potem pa se vkrcala na ladijo Miramar ter ob polu sedmih Kotor zapustila.

23. t. m. sta prišla prevzvišena popotnika v Gruz in Dubrovnik in bila navdušeno sprejeta, tu ju je pozdravila tudi iz 150 osob obstoječa deputacija iz Hrcegovine; cesarjevič je deput. ciji odgovoril v srbskem jeziku; včeraj zjutraj pa sta dopela v Split.

V poslanskej zbornici državnega zbora se je 20. t. m. najprej izročilo več načrtanih zakonov dotičnim odsekom, potem pa v tretjem čitanju sprejel državni proračun in finančni zakon. Po nekaterih dejanskih opazkah glede državnopravnih razmer Česke, Moravske in Sleske mej poslanci Trojan, Heilsberg in Lutkandl se je seja-

zaključila. — Drugi dan je prišla na dnevni red predloga o severni železnici. Poročevalec Bilinski je zagovarjal predlogo odsekov večine, poslanec Herbst pa, ki je večini očital posebno prenaplajenje, predloga manjšine. Poslanec Matšeko je govoril za vzdrževanje, poslanec Rieger pa za pogodbo ter na to kazal, da na to predlogo zelo vplivajo bližnje volitve v državni zbor in antisemitizem, dalje poslanec Richter za vzdrževanje. Nazadnje je še poslanec Hladik navajal koristi, katere izvirajo iz pogodbe in potem se je seja zaključila.

V seji 23. t. m. se je načelnik gorko spomijal umrlega poslanca Rajskega. Potem se je nadaljevala spošna razprava o predlogi severne železnice. Knez Alojzij Lichtenstein je govoril zoper pogodbo ter priporočal vzdrževanje. Da se krivim sodbam ogne, naglašal je govornik politično solidarnost njegovih somišljenikov z družimi klubi večine. V političnih prasanjih je treba, da se posamezniki podvržejo celoti, v gospodarskih prasanjih pa to ni mogoče. Govornik potem razvija svoje nazore o prasanju severne železnice, katero prav za prav spada v novi državni zbor. — Trgovinski minister izjavlja, da se je pravno menenje naznanilo ooboru; gre zato, ali naj se železnica varžavi, ali naj se sklene pogodba. Vzdrževanje bi stalo toliko stroškov, da ne bi mogoče bilo pokriti jih. Minister zatrjuje, da se pri severni železnici ni moglo več doseči; pričujoča pogodba se pri nepristranski sodbi mora državi za ugodno pripoznati. Vlado zastopnik dvorni svetovalec Witek je pojasnoval prasanje o severni železnici z jurističnega stališča. Potem je govoril še poslanec Kopalik v českem jeziku in poslanec Obreza, oba za pogodbo, kakor tudi Lienbacher, ta pa za vzdrževanje.

Pristojbinski odsek je 20. t. m. sprejel od poslanca Talir-ja izdelani novi načrt pristojbinske novele; po tem načrtu je več določb prejšnje predloge predruženih, in sprejelo se je vanjo tudi več novih določb. Izvolil je potem Talir-ja za poročevalca in naročil njemu in odsekovemu načelniku, naj izdelata poročilo.

V carinskem odseku je 21. t. m. izjavil trgovinski minister, da se carinska novela mora sprejeti, če tudi po veliki noči, ker bi sicer Avstrija bila brez brambe do jeseni nasproti naredbam drugih držav. Vsled tega se je po kratki razpravi sklenol prestop v podrobno razpravo in se ta pričela.

Državni poslanec Knotz se pajdaši z iredento, te besede smo izrekli v znanjem političnem pregledu, ko smo omenili njegovo surovo postopanje v državnem zboru, in uže se vresničujejo; iredenta ima tanka ušesa in ni preslišala njegovega glasú, ki je prodrl celo do Splita in tam vzbudil nove nade in novo rogoviljenje. Splitska iredenta je namreč Knotzu izrekla veliko svoje zaupanje, neustrašenemu boritelju ustavovercev, ki je povzdignol mogočno (t) svojo besedo za pravice zatiranih (t) narodov. A splitska iredenta ni ostala pri tem, ampak pravi v svoji zaupnici tega mogočnega za govornika pravice zatiranih narodov, naj povzdigne še svoj glas v državnem zboru v ta namen, da se pomnoži število irentaških volilcev v spletsko trgovinsko zbornico, Hrvatoma pa volilna pravica vzame, ker so zaman in zaman vse pravice (?) pri tožbe trgovinskemu ministru! — Ni li to zopet lep dokaz, da imati nemška narodna stranka in iredenta ene in iste nazore in težnje?

Agrarna konferenca je 23. t. m. sklenola, vladi priporočiti, naj se poviša carina pri uvažanju poljedelskih pridelkov, naj se na žito, uvažano iz Rumunsk-ga, ko mine z Rumunijo sklenena trgovinska pogodba naloži carina in naj se tarifi na privatnih železnicah promeré.

Kardinal Schwarzenberg je zbolel; cesar in presvita njegova obitelj mu je izrekla svoje sožaljenje.

Ogerska gosposka zbornica razpravlja predlogo o predruženju gosposke zbornice.

Vnanje dežele.

Nemški cesar je zadnje nedeljo obhajal 88. rojstveni dan. Slovesnost je bila velika, udeležilo se je tudi več tujih princév.

V Rimu so 22. t. m. položili vogelni kamen narodnemu spomeniku kralja Viktor Emanuela na Kapitolu v pričó kralja in kraljice, diplomatskih zastopnikov in ministrov. Depretis je govoril slavnostni govor.

V italijanskem senatu sta 21. t. m. interpelirala Garacciolo in Vitelleschi o zunanji vladni politiki. Senat je tudi italijanskim vojakom v Afriki izrekel svoje sočutje.

Na to interpelacijo je Mancini odgovoril 23. t. m. ter naglašal, da zveza Italije z Nemčijo in Avstrijo ne nasprotuje prijateljstvu z Angleško, temuč to zvezo le še bolj utrjuje ter je najboljšo poročstvo evropskemu miru. Italija je v letu 1882 odšla brezpogojno sovdeleštvo v Egiptu, ker ni hotela prevzeti doiznosti, katere bi utegnole Nemčijo in Avstrijo žaliti. Tej politiki se je zahvaliti, da se zdaj poleg anglešk-ga princa tudi italijanski princ udeležuje slovesnosti v obitelji slavnega nemškega cesarja, ki ne zastopa le zmag svojega ljudstva, temuč tudi evropski mir. Italijanska vlada pošlje še več vojakov v Afriko, ako bo treba za varnost zasadenih krajev.

V italijanski poslanski zbornici se je 21. t. m. razpravljalo agrarno prasanje; to prasanje bo delalo italijanski vladi in državnemu zboru v malo letih še sive lasé, ker poljedelske razmere so v Italiji silno neugodne. Šlo je za carino na žito; Depretis pa je odgovoril, da carine nesprejme. Caroli je predlagal nezaupnico vladi, njegov predlog je bil zavržen v 236 glasovi proti 134. Več govornikov je interpeliralo zastran velikih neredov na vseučiliščih, ali Depretis je predlagal, naj interpelanti odstopijo od svojih interpelacij, ker se o tej stvari vrše preiskave in zbornica je ta predlog sprejela z 216 glasovi proti 121.

V angleški spodnji zbornici je 20. t. m. izjavil Hartington, da je znan v Sudanu in Egiptu 16.400 mož. Reserva ima zdaj 39.244 mož, prostovoljna vojska pa 208.000 mož. Hartington je predlagal, naj se stan efektivnega vojaštva določi na 114.694 mož. — Proračun za vojno mornarico za leto 1885 znaša 13.090.440 lir šterlin, to je nad 160 milijonov goldi. Za nove lautje se je določilo 1.254.000 šterlinov, denarja pa je za nove lautje pripravljeno 3 milijone šterlinov. S toliko denarjem se res lahko kaj stori.

Is Sudana se poroča, da se je več angleških polkov pomaknoló proti Tamaji. Mnogo upornikov jim je napalo pri mestu Hasheen in bil je trd boj. Nazadnje je bil sovražnik zmagán ter je veliko trpel. Anglieži imajo 26 mrtvih in 33 ranjenih.

Otok Samoa si je Angleška osvojila ter jih združila z novo Zelandijo.

DOPISI.

IZ 15. m. m. 1885. — Po vsem Slovanstvu se giblje. In kaj in zakaj se vse giblje? Znano je skoraj vsakej ušhi slovanске. Letošnje leto je za Slovence sveto, ono je naše leto, leto sv. Cirila in Metoda. Je-li toraj čudo, da se vse giblje? Pripravljajo se na velike slovesnosti, na spomin tisočletnice svojih apostolov vsi Slovani; pripravljajo se v prvi vrsti Moravci in Čehi, pripravljajo se Poljaki in Slovaki, Rusi in Rusini, Srbi in Bolgari — kaj pa Slovenci? — Sicer se delajo tu pa tam neke priprave, vendar v primeru z drugimi našimi brati je le malo, skoraj nič.

Kaj nam manjka? kedo je kriv? — Voditeljev nemamo; namesti njih pa prepričani! — Kaj delajo cerkvene vrhovne oblasti? Po vsem Slovanstvu navdušujejo za spomin tisočletnice sv. apostolov cerkvene vrhovne oblasti svoje vernike, le na Slovenskem se duhovne vrhovne oblasti ne ganejo, bolj se gibljejo in zanimajo svetni ljudje in razna narodna društva. Ali noč-me, da nam mine to leto tako tino? To bi bilo žalostno znamenje verske in narodne mlačnosti.

Od Male nedelje spodnje Štirске dne 18. m. m. Spet ti poročam, dragi Edinost, p. r. vstie iz naš-ga kraja. — Preraj imamo už 40-lanskega posta za seboj, cerkev nas k pokoni opominja ter želi, da bi očistili svojo vest. Vse nas opominja, da so dnevi pokore. Ne sliši se več tako potje in ukanje fantovsko kakor poprej, vse je bolj tihó, stili ni nik.kih veselje, vsaj pri nas na kmetih ne. Vsakdo uže težko čaka veselo velike noči, posebno otroci se veselo priubev. Spet se začne novo življenje.

Zime bo skoraj konec, delo se je pričelo, po vinograhih je uže rezatev pri kraju, tu se grubenča, prva kop se je pričela,

dasi tudi je postni čas, vendar se sliši veselo petje delavcev iz vinogradov zvečdomu predočih. Seje se jarina: oves, jarožito, napeljuje gnoj na polje, grabi stela in družega več. Čas je lep, ceste in poti suhe, dnevi topli, le noči so še hladne in zjutraj jeslana. Dne 6. in 7. meseca je zvečer melo in se bliskalo; 7. zvečer se je drobna toča vsipala (babje pšeno), da se je 8. drugi dan pod kapom nahajala. 11. t. m. so pogoreli hlevi Vrhnjaku posestniku v Moravcih, drugo poslopje so obvarovali, tudi je tam še zgorelo neko drugo poslopje do tal. — Vsako noč skoraj pa se vidi ogenj, v eno ali drugo stran kde v daljavi, neko noč celo na tri strani. Za Boga, da ljudje bolje ne pazijo na ogenji! potlej žalovati nič več ne pomaga, ko se je ne sreča uže zgodila. Požirov je skoraj vsako leto več, kaj je temu krivo? Kakovi nastopki tizvirajo iz tega? Dragi bratje mi Slovenci, pazite na ogenj! Koliko bi manj nesreče bilo, da se bolj pazi na to. Zveplenke imajte varno shranjene da vam majhni otroci se zveplenkami igrajoč ognja ne bi zatrosili, s-be in druge v nesrečo spravili. Pa tudi odrasli zelo pazite na varnost; marsikde sem uže videl, da se z gorečo trsko sveti kde zunaj in po hlevih, ali ni to strašno nevarno? Iskra hitro odfrči, da še vidite ne, posebno če malo veter uideče. Opustite to navado, če pa imate opravila zunaj in po hlevih, lahko z svetilnico, svetilo in ni se bati nevarnosti, saj ni tako drago. Tudi nekateri tobakarji so pre malo pazljivi: Goreč ogelj si na pipo dene, potem hoji po hlevih, prav tako nevarna je tudi goba, katera kaj rada iz pipe pade, ko vročina tabak napne. Noben človek ne ve, kje ga nesreča čaka, pa marsikd-krat ni se je lahko ognol, da bi bolj pazljiv bil. Kdor še ni zavarovan, naj se zavaruje — res je, da nekateri pravijo: Imam še drugega plačila dovolj, čemu bi še to smel? Kaj pa tedaj, če v nesrečo pride, potem mu je žal, plačilo na leto tak ni veliko da ga ne bi mogel nositi skoro vsak posestnik.

Domače in razne vesti.

Cesarjev dar. Cesar je iz lastnega premoženja podaril 150 gld. cerkvenemu oskrbnikstvu gradolskemu v Istri za okrašenje farne cerkve.

Imenovanje. Minister notranjih opravil je imenoval višjega komisarja tržaškega policijskega vodstva, Rujmuna Vinca, policijskim svetovalcem, in policijskega koncipista Leona Kalinoviča policijskim komisarjem.

C. in kr. eskadra je v nedeljo zapustila Trst ter odpisala pred Reko, da pozdravi pre-tolnika, ko obiščeta to mesto.

Razpisana je služba ces. kr. okrajnega sodnika v Poreču s plačo VIII. razreda. Prosnje do 15. aprila na ces. kr. okrajno sodišče v Rovinju.

In zopet Cikorija. Iz Križa nam pišejo: Zadnje nedelje se je priklatil v našo jako mirno vas nek človek z imenom Vrzota ter pripeljal se seboj še necega družega tovariša, kojega ime nam je do sedaj neznan. Prinesla sta se seboj nekoliko pravil in tudi denarjev sta imela na razpolaganje. Plačala sta v dveh krčmah ljudem, kolikor so hoteli piti. S početkom jih je vse ljudstvo verno poslušalo, ali ko sta pričela preklinjati Boga in naš jezik, kar je najhujše našim vaščanom pa sta morala popihati, ker drugače bi se jima bilo slabo godilo. Nek drug človek ki ga po vsem Trstu poznajo, ki se da spoznati, ako ga pokličeš: Pepi Košuta di condotto. delil je pa uže pred nekterimi tedni pravila Cikorije. Ljudje so jih od sebe metali, ali pa mu jih vračali. Vsem pa je rekel, vi ste uže hudičevi, ker ste na Nabergojeve strani. Pretil je ljudem, da uže staknejo in da jih uže v svoje ranjke vjemó. Z gotovili so pa nekaterim da nas na veliko soboto zopet obiščejo in sicer, da jim pri-č. Ti bodo gotovo vsi pravi patrijotje (t) ki so pajdaši šior Pol-deta. Lepo društvo vam ima ta šior Polde: Vrzoto, Pepi di condotto et tutti quanti. Mi pa prašamo one gospode, ki imajo o tem kaj govoriti, zakaj dovoljujejo, da se naš ubogi narod vedno tako bega sem in tja, in zakaj se daje takim ljudem privilegij, da brata proti bratu ščujó. Se enkrat pa opominjamo naše Križane, naj se taci ljudi varujejo, ker pride čas, ko boče žal ne le istim, ki so pill od njih temuč tudi kapovili, ki gorko súska v roke tej cankarneji, podlej drhali.

Tržaške novosti:

Instalacija. Danes se je vršila lepa slavnost v cerkvi sv. Justa. Našega občepoštovanega rojka g. dra. Ivana Šusta je milostljivi škof instaliral kot stolnega prošta.

Vreme. V torek zjutraj, ko smo vstali zagledali sino belo odejo po gorskem vencu nad Trstom, in mrzla huda burja je hrula z nj-govih višav. Pozno še nate obiskada ta divja devica sivega Krasa. B zojavna poročla pa nam javljajo z vseh krajev da uleč in široko, da je padel sneg.

Agitacija. V nedeljo na vse zgodaj se je vzdignol dvojica Cikorjašev: Bokalič (puro sangus italiano) in Ivan Marija Lovrenčič z drugim imenom Kralj. da ga ne poznajo povsodi, oborožena z polnimi mošnjički denarja, ter mahnola na Opéine lovit in pražiti naše ljudstvo. Ljudstvo se je pa še na poti, ko jih je srečalo norčevalo, da gresta smrdljivo Cikorjo kuhat. Sram vas bodi izdajalci, še bolj sram pa one, ki na tako umazani način naše ljuti zlorabijo.

Umrlo jih je v Trstu v mesecu februarju t. l. 400, mej tem, ko jih je v februarju 1884. pobrala smrt 463. Za koččani jih je umrlo 55, v januarju jih je pa tej bolezní podleglo 87.

V morje je pal 26. letni mornar, ki je v službi na trgovski ladji «Flora». Nasrkal se je preveč božje kapljice, katera ga je zazibala v morje. Rešili so ga o pravem času.

Pozobil je nek izvošček 58 letnega F. J. iz Modene, stražnika užitnine v soboto zvečer okolo 8. ure. Poškodoval ga je na desnji roki in na glavi.

Policijsko. Nek do sedaj neznan tat, ki je moral imeti kakih 20 let, ukral je v nedeljo popoldne nekemu 9 letnemu dečku dežnik in sukajo. Poslal ga je namreč z nekim izmišljenim naročilom. Ali, ko se je deček vrnil, ni ga bilo več. Premeteni so vam ti tatovi. — V ponedeljek v jutro ob 5. uri so našli 4 kolni samotež vozček v ulici Skvero novo. Lastnik naj se oglasi pri policijskem nadzorništvu v Dogani.

Izpred sodišča. Na 8 mesecev težke ječe je bil obsojen 18letni Alojzij Kastelec radi tatvine. Ukral je nekemu brivcu več kit las in nekoliko kosov mila. Vse skup vredno kakih 33 fl.

Popravek. Dopol iz Materije 4 m. m. 20 št. «Edinosti» bistveno nima nesrečice v sebi, kakor trdi dopis v št. 23, ampak dopis v št. 23 skrunjava resnico, ker: Ni istina, da je učitelj v Materiji glavni uzrok, da mora ljudstvo plačevati kazni zaradi šolskih zamud; istina pa je, da prejšnji krajni šolski svet ni opominjal roditeljev, da morajo svoje otroke redno v šolo pošiljati, ker to je eden glavnih uzrokov, zakaj je bil prejšnji krajni šolski svet razpuščen in nadomeščen se šolskim oskrbnikom. Istina je tudi, da je šola v Materiji sedaj — «natlačena», ker izvan dveh ali treh nemarnežev vsi pošiljajo otroke v šolo, in istina je tudi, da koncem decembra 1884 do konca februarja t. l. je bila večerna šola od 7. do 10. ure vrlo dobro obiskovana, odraslih slušateljev je bilo preko 40, beri: štirideset; torej je istina, da to pomenja — «velikansk prevrat» — ampak ne v ironičnem pomenu, kakor dopis neresnično trdi.

Ni istina, da je kdo podkadir naprošenega kadila učitelju. Grdo in ostudno je sumničenje, da g. Debenjak ni «narodnjak» če tudi je v prvejsteri: narodni učitelj; tudi ni istina, da v Materijskih šoli se mladina «muči» s poučevanjem nemščine, ker le pičlo število učencev prihaja prostovoljno k prostemu predavanju nemščine po eno uro na dan — izven rednih šolskih ur, kar pa ne more zavirati pričakovanega narodnega napredka, in ni istina, da se s tem in z jodoljubjem hvali g. D. Šolski oskrbnik v Materiji 23. m. m. 1885. Zupančič.

Svaritev pred izseljevanjem v Ameriko. Časnik trgovinske zbornice v Novem Jorku «Chamber of Commerce Journal and Exhibition Reporter» prav nujno odsvetuje preseljevanje v Ameriko pri sedanjih zel neugodnih razmerah. Ta časnik je pisal meseca januarja: Na tisoče delavcev je brez kruha. Le samo v Novem Jorku je tamošno podporno društvo podpiralo 45.000 obitelj, skupaj 180.000 oseb v zadnjih treh letih, in večina teh je bilo naseljenecv. Ta armada ubožih pa se z naseljenci še vedno množi. Omenjeni časnik tedaj pravi, naj vse trgovinske zbornice in konzulati na to vplivajo, da se zseljevanje v Ameriko ustavi, dokler se ne povrno boljši časi. Enako se je tudi nedavno izjavil avstrijsko-ogerski konzulat vsled več prasanj, katera so se mu podala ter pristavil, da v več krajih naseljenci lakot trpe, v drugih krajih pa morajo delati za tako nizko dnlino, da morajo tudi stradati.

V Novem Jorku izhajajoča «oesterr. ungar. Zeitung» tudi temu pritrjuje in pristavlja, da je te v Novem Jorku nad 30.000 delavcev brez kruha, ker je mnogo fabrik zaradi slabega zaslužka odslavilo vse delavce, ali pa vsaj število delavcev zmanjšalo.

Kuga v Perziji. Iz Teherana je poročil turški poslanec v Carigrad, da je v okoli Hamadana vstala kuga. Iz Bagdada so poslali tja zdravstveno komisijo in turški vojaški poveljniki ob priški meji so dobili ukazi naj mejo zapro. Kuga je v Perziji vzlasti pa v Mezopotamiji skoraj vsako leto, ona je tam tako rekó endemična, to je: domača, a zlo se nikoli ne razširi; vzrok tej bolezní so smrdljive mlakuže, katere proizvodejete reki Evfrat in Tigris, ki nemati redne struge, ampak tečeti zdaj tu, zdaj tam, ker se nobeden ne briga za nju uredbo.

